

кту – це відношення рівня фінансової віддачі до початкових інвестицій, а майже кожний інноваційний проект можна розглядати як інвестиційний, головна мета якого – це отримання прибутку. В цьому і полягає проблема, тому що нестача власних коштів не стимулює збільшенню інноваційної діяльності в Україні.

Таким чином, проведені дослідження показали, що інноваційне підприємництво – це самостійна, інноваційна діяльність, яка спрямована на просування нової ідеї продукту, нової технології, управлінських нововведень на підприємство з метою оновлення, вдосконалення продукції (послуг) і отримання прибутку.

Як показали проведенні дослідження, рівень нововведень в Україні впав майже в два рази, аналізуючи статистичні дані за 2011–2015 рр. Попри наявність перешкод (серед яких брак фінансових ресурсів, недосконала нормативно-правова база, відсутність державної підтримки, непривабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів, невміння аналізу ефективності проектів), які цьому заважають, пріоритетним завданням уряду України є забезпечення переходу національної економіки з інерційного на інноваційний шлях розвитку.

Література

1. *Здобувач В.В.* Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства / В. В. Здобувач // зб. наук-техн. праць: Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – С. 160-166. – Вип. 20.4
2. *Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України.* – К., 2015. – 336 с. : табл., рис.
3. *Микитюк П. П.* Інноваційний розвиток підприємства / П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С. М. Сковчиляс // Навчальний посібник. – Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
4. *Терещенко В.Л.* Стан та забезпечення інноваційної діяльності в Україні / В. Л. Терещенко, В. В. Терещенко // зб. наук. праць: Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – С. 800–806. – Вис. 1.
5. *Пожуєва Т. О.* Економічна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства [Електронне джерело]. Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/2693/st_39_15.pdf?sequence=1.
6. *Наука, технології та інновації [Електронне джерело].* Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/-druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.

Юркевич Оксана Миколаївна

*к. е. н., доцент, доцент кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
ok_yurkevich@bigmir.net*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ИННОВАЦИОННОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

FORMATION OF INDICATORS INNOVATION ORIENTATION OF ENTERPRISE

Анотація. Досліджено підходи до вибору показників, які можуть бути в основі різних методик оцінки інноваційного потенціалу підприємства, галузі, регіону, зокрема інтегрального показника.

Аннотация. Исследованы подходы к отбору показателей, которые могут быть положены в основу разных методик по оценке инвестиционного потенциала предприятий, отраслей, регионов, в частности интегрального показателя.

Annotation. Researched approaches to the selection of indicators that can be based on different methods of estimation of innovative potential of enterprise, industry, region, including the integral index.

Загострення конкуренції є основною характеристикою сучасних економічних умов функціонування підприємства, за якої ступінь інноваційної активності підприємств стає все більшим важливим фактором успіху в боротьбі за споживача. З огляду на це особливої важливо-

сті набувають питання з'ясування потенційних можливостей, реалізація яких дала б змогу забезпечувати виробництво інновацій і, відповідно, конкурентоспроможність продукції в ринковому середовищі.

Особливо актуальним постає питання забезпечення інноваційного розвитку підприємства оскільки конкурентні переваги на ринку не можливі без запровадження у діяльності підприємства інноваційних розробок та продуктів. Інноваційний розвиток передбачає безперервний пошук і використання нових механізмів задіяння потенціалу підприємства в умовах швидкозмінного зовнішнього середовища.

Основу інноваційного розвитку формує процес розробки та реалізації новинок (інноваційний процес) та наявність у підприємства відповідного ресурсного забезпечення такого процесу та можливостей його впровадження (інноваційний потенціал) [3, 149]. Від здатності створювати сприятливі умови для виникнення, розповсюдження та використання інновацій, активізації наукової та інноваційної діяльності залежить динаміка розвитку підприємства. Тому, доцільно звернутись до змісту поняття «інноваційна спрямованість». Доволі часто науковці в цьому ж розумінні вживають назву «інноваційна активність». Частина дослідників ототожнюють поняття інноваційної спрямованості з інноваційною діяльністю, однак, на нашу думку, вони мають дещо різні значення, оскільки діяльність – це знання, праця, сукупність дій, тоді як активність передбачає «деятельное участие, деятельное состояние» [4, 271]. Інноваційну спрямованість варто розглядати як ступінь інтенсивності та своєчасності здійснення економічними суб'єктами певних дій спрямованих на інноваційний розвиток. Так під «інноваційною спрямованістю» варто розуміти комплексну характеристику інноваційної діяльності підприємства, яка складається зі здатності до мобілізації наявного потенціалу та включає ступінь інтенсивності та енергійності дій з розробки, впровадження і розповсюдження інновацій. Досить близькими по змісту є поняття інноваційної спрямованості та інноваційного потенціалу. Різниця між ними незначна, однак якщо інноваційний потенціал прийнято розглядати як сукупність різних видів ресурсів (фінансово-економічних, науково-технічних, організаційних та людських), які необхідні для здійснення інноваційної діяльності, то інноваційна спрямованість враховує можливість використання наявних ресурсів у відповідності до поставленої інноваційної мети.

Важливого значення набуває питання оцінки стану інноваційної спрямованості підприємства з огляду на необхідність усвідомлення рівня потенційних можливостей підприємства. Більшість дослідників для проведення такого аналізу в своїх методиках опираються на певні кількісні показники. Доцільно навести основні вимоги, які мають бути враховані при формуванні системи показників оцінки рівня інноваційної спрямованості. По-перше, система показників має враховувати галузеві особливості протікання інноваційних процесів (наукомісткість технологічних процесів), характеристику виробничої системи (рівень трудомісткості виробництва), тип виробництва (масовий, крупносерійний, мілкосерійний, одиничний), стадію розвитку організації (зростання, зрілість, спад). По-друге, в системі повинні бути показники, які відображатимуть наявність і якість основних стратегічно важливих для підприємства ресурсів, задіяних в інноваційній діяльності підприємства, тобто відображати стан відтворювальної складової інноваційного потенціалу. По-третє, в системі повинні бути показники, які прямо або опосередковано вказують на результативність використання наявних ресурсів підприємства, які задіяні в інноваційній діяльності, тобто відображати стан виробничої складової інноваційного потенціалу.

Аналіз літературних джерел довів, що найчастіше інноваційний потенціал характеризують за допомогою наступних груп показників [1, 225]:

- показники кадрів, які задіяні в інноваційній діяльності: кількість і кваліфікація фахівців, кількість і якість підготовки спеціалістів;
- матеріально технічні показники: витрати на наукові, науково-технічні дослідження, дослідно-конструкторські роботи, комерціалізацію інновацій, прогресивність виробничої бази;
- інформаційні показники: кількість і якість інформаційних фондів, які використовуються в інноваційній діяльності, можливості і якість розповсюдження інформації, задоволення спеціалістів інформацією;
- результуючі показники інноваційної діяльності, які характеризують її доцільність.

При оцінці рівня інноваційної спрямованості підприємства варто сконцентрувати увагу на трьох основних групах показників, які відображають рівень інноваційної спрямованості підприємства [2, 160]:

- інноваційні ресурси;
- результативність інновацій;

- технологічний рівень виробництва.

Таким чином в розрізі цих груп необхідно сформулювати систему показників, які адекватно їх відображатимуть та будуть відповідати принципам наукової обґрунтованості, об'єктивності, доступності вхідних даних, простоти розрахунків, конкретності і однозначності отриманих результатів, логічного зв'язку показників з інноваційним процесом та покращенням конкурентоспроможності.

Враховуючи доступність статистичних даних в Україні та змістовне навантаження показників до показників, які характеризують інноваційні ресурси відносяться:

- питома вага працівників, які беруть участь у виконанні інноваційної діяльності, у середньорічній кількості найманих працівників;

- питома вага витрат на інновації у загальній сумі операційних витрат з реалізованої продукції (робіт, послуг);

- співвідношення витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, пов'язаними з упровадженням інновацій, до загальної вартості основних фондів, що надійшли на підприємство.

До показників, які характеризують результативність інновацій можна віднести:

- відношення кількості впроваджених у виробництво нових технологічних процесів до витрат на інновації;

- питома вага реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг);

- відношення обсягів реалізованої інноваційної продукції до загальних витрат на інновації.

До показників, які характеризують технологічний рівень виробництва:

- ступінь зносу основних фондів;

- коефіцієнт інтенсивності оновлення основних засобів;

- електроємність реалізованої продукції.

Запропонована система показників може бути покладена в основу розрахунку інтегрального показника оцінки інноваційного потенціалу підприємства чи галузі, оскільки всебічно характеризує інноваційні можливості підприємства. Основні переваги інтегрального показника полягають у наступному: він синтезує в собі весь вплив, включених у дослідження показників і коефіцієнтів; зводить проблему оцінки інноваційного потенціалу підприємства до одного кількісного значення, що значно полегшує економічну інтерпретацію отриманих результатів. Хоча він і не позбавлений недоліків в частині усереднення результатів розрахунків і складності розуміння його значення.

Важливо в ході оцінки будь-якого явища правильно обрати методику, яка найбільш адекватно відповідає поставленим цілям і правильно наповнити її показниками, які всебічно описують обране явище.

Література

1. *Баженов Г. Е. Кислицына О. А.* Инновационный потенциал предприятия: экономический аспект / Г. Е. Баженов, О. А. Кислицына // Вести Волгоградского государственного университета Серия 3 «Экономика». – 2013. – Вып. 1 (22). – С. 155–161.

2. *Захожай В. Б, Корецька О.В.* Методика розрахунку інтегрального показника інноваційної спрямованості підприємств / В. Б. Захожай., О.В. Корецька // Наукові праці МАУП. – 2015. – Вып. 44 (1). – С. 158–165.

3. *Мороз О. С.* Інноваційний розвиток підприємства: сутність та проблема визначення складових частин / О.С. Мороз // Наукові записки. Серія «Економика». – 2012. – Вып. 20. – С. 148–150.

4. *Трилицкая О. Ю.* Инновационная активность как фактор повышения конкурентоспособности предприятия / О.Ю. Трилицкая // Вести Волгоградского государственного университета. Серия 3 — «Экономика». – 2013. – Вып. 1 (22). – С. 155–161.